

Arbetsmiljöverket
Enheten för kemi, mikrobiologi och toxikologi
Att: Karin Staaf
Via e-post: arbetsmiljoverket@av.se

2021-11-25

Malin Nilsson
malin.nilsson@teknikforetagen.se
08-7820961

Arbetsmiljöverkets beteckning
2021/048335

Remissvar

Remiss avseende förslag till föreskrifter om ändring av kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19)

Svenskt Näringsliv och Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer har fått möjlighet att lämna synpunkter på remiss avseende förslag till föreskrifter om ändring av Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker. Svaret har tagits fram i samverkan med några av Svenskt Näringslivs olika medlemsorganisationer.

Genom Reach-förordningen införs en begränsning som innebär att diisocyanater inte får användas om det inte säkerställs att användarna genomgått en utbildning. Liknande krav finns redan i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker. För att förhindra en dubbelreglering krävs alltså att Arbetsmiljöverkets föreskrifter ändras.

Arbetsmiljöverkets förslag borgar för en mer enhetlig lagstiftning med övriga länder i Europa. En enhetlig lagstiftning förhindrar en snedvriden konkurrens och underlättar för företag att bedriva verksamhet över Europas gränser.

Med detta sagt, är Arbetsmiljöverkets förslag till nya föreskrifter bra.

För att arbetsgivare lätt ska förstå att det fortsatt finns utbildningskrav vid användning av diisocyanater behöver informationen i förslaget bli tydligare. Tydligheten kan öka om Arbetsmiljöverket i förslagets fotnot lägger till att det fortsatt finns krav på utbildning enligt Reach-förordningen.

För att det allmänna rådet ska bli tydligare och enklare att ta till sig bör Arbetsmiljöverket i rådet lägga hänvisningen till Reach sist och inleda med att det fortsatt finns krav på utbildning när ämnen och blandningar som innehåller diisocyanter används.

Informationen i det allmänna rådet är väldigt kort och hänvisar till Reach-förordningen. Man kan inte förvänta sig att en arbetsgivare kommer att leta upp informationen i förordningen och därifrån förstå vilken utbildning som krävs och vart man ska vända sig. Vägledning måste tas fram, gärna av Arbetsmiljöverket och Kemikalieinspektionen tillsammans, och finnas lätt tillgänglig på myndigheternas hemsidor. Arbetsmiljöverkets nuvarande vägledning till dagens 37e § behöver uppdateras och inbegripa kraven i Reachbegränsningen. Alltså, arbetsgivare som läser vägledningen till 37e § ska även förstå vad som gäller utbildning vid hantering av diisocyanater enligt Reach.

Vi ser ett behov av övergångsregler så att utbildningar som genomförs utifrån det nuvarande regelverket fortsatt gäller enligt kursintygets tidsbegränsning även om nytt regelverk kommer på plats.

Arbetsmiljöverkets konsekvensutredning bör kompletteras med information om konsekvenserna för tillsynen. Eftersom utbildningskraven försvinner från Arbetsmiljöverkets regelverk behövs en redogörelse för hur tillsynen och Arbetsmiljöverkets fortsatta roll påverkas och hur detta i sin tur påverkar arbetsgivarna. Arbetsmiljöverkets roll i förhållande till Kemikalieinspektionen behöver förtydligas och klargöras. Frågor som vi vill ha svar på är till exempel:

- Vem kommer att tillsyna de nya kraven på utbildning – Arbetsmiljöverket, Kemikalieinspektionen eller båda?
- Hur ska tillsynen gå till?
- Är det utbildningsintyget som ska tillsynas, är det innehållet i utbildningarna, är det användarnas kunskaper?
- Brister vid tillsyn, leder det till inspektionsmeddelande med krav på åtgärd?
- Kommer de olika myndigheterna tillsyna olika delar?

De krav på utbildning som blir kvar i föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker 37e § kommer, till skillnad från Reachbegränsningens krav för diisocyanater, fortsatt vara förenade med sanktionsavgift. Detta är pedagogiskt både svårt att förstå och förklara. Bland våra medlemsföretag finns de som både använder ämnen och blandningar med diisocyanater och som har processer där diisocyanater bildas/avges. Konsekvenserna av att man bryter mot utbildningskraven borde vara desamma och vi föreslår att sanktionsavgifterna för 37e § tas bort.

Det kan finnas anledning att informera om och i vägledning förtydliga att kraven på medicinska kontroller och tjänstbarhetsbedömning inte påverkas av förändringen. De diisocyanater som det kommer att krävas utbildning för enligt Reach begränsningen kommer inte helt att överensstämma med de som kräver medicinsk kontroll med tjänstbarhetsbedömning. Vilka diisocyanater som kräver utbildning respektive tjänstbarhetsbedömning måste bli tydligt inte minst med tanke på att kravet på tjänstbarhetsbedömning är förenat med sanktionsavgift.

Arbetsmiljöverkets förslag på nya föreskrifter är bra men med förslaget försvinner en väl inarbetad ordning kring utbildningar. För att förslaget ska fungera även i praktiken finns det ett stort antal frågor som behöver besvaras innan förslaget träder i kraft. Arbetsmiljöverkets konsekvensutredning beskriver egentligen endast hur kravet på utbildning flyttas från en lagstiftning till en annan och vi upplever att en hel del frågor blir hängande i luften. Frågor som vi ställer oss är:

- Hur påverkas den ordning som vi hittills haft kring utbildningarna? Hur påverkas företaget och utbildningsanordnaren?
- Hur mycket behöver de utbildningar vi har idag ändras för att också uppfylla Reachs krav? Kan vi fortsatt använda oss av det system vi hittills haft?
- Kommer tillverkare/leverantörerna erbjuda utbildningar? Vilken nivå kommer dessa att hålla jämfört med dagens? Kostnadsbelagda?

- Företag som både hanterar produkter med diisocyanater och processer som avger diisocyanater (och de som hanterar andra ämne som omfattas av utbildningskrav enligt 37e §) vill fortsätta skicka arbetstagare på samma kurs. Kommer det vara möjligt?
- Hur kommer utbildning som genomförts hos tidigare arbetsgivare godkännas av ny arbetsgivare? Hur specifika till arbetsuppgift och arbetsställe är utbildningen?
- Vad innebär Reach-begränsningens skrivningar om lärarledda respektive digitala utbildningar?
- Vad krävs i form av test och utbildningsbevis?
- Vem kommer vara godkänd att hålla utbildningarna? Utifrån vilket utbildningsmaterial?

För att även fortsättningsvis få till bra utbildningar behöver flera parter samverka, till exempel tillverkare/leverantörer, bransch-, arbetsgivar- och fackorganisationer, utbildningsanordnare och myndigheter (Arbetsmiljöverket och Kemikalieinspektionen). Att det finns många parter som berörs gör att det finns risk att ansvaret faller mellan stolar.

Förutom att samverka för att få fram bra utbildningar finns det också ett stort behov av information och vägledning i samband med ikraftträdandet. För att nå ut med information och vägledning måste även här flera parter samverka – arbetsgivar- och fackorganisation, bransch, tillverkare, myndigheter (Arbetsmiljöverket och Kemikalieinspektionen), företagshälsovård och utbildningsanordnare.

Sammanfattningsvis, Arbetsmiljöverkets förslag är bra i teorin. Men för att bli bra även i praktiken återstår en del arbete.

Stockholm 25 november 2021

Teknikföretagen

Malin Nilsson
Kresimir Iveskic

IKEM

Kristina Neimert Carne

Transportföretagen

Jan Arvidsson
Christina Asplund

Grafiska företagen

Rickard Lindberg

Industriarbetsgivarna

Åsa Dahlfors
Karin Bennbom

Gröna arbetsgivare

Camilla Backlund

TMF

Rickard Lindberg